

16. siječnja 2020. - Dan stručnjaka za zaštitu bilja

Автор(и): Растителна защита
Дата: 20.01.2020 Брой: 1/2020

Zaštitite biljke – zaštitite život!

Poljoprivredno sveučilište u Plovdivu, amblem bugarske poljoprivrede, tradicionalno je bilo domaćin najnovijeg slavlja zaštite bilja u našoj zemlji.

Ovaj stručni praznik bio je iznimka od pravila. Odvijao se na strogo poslovan način. Razlog za takav stav prisutnih u svečanoj dvorani sveučilišta – zaposlenika BFSA i RFSA, Sektora za zaštitu bilja, istraživača i predavača, stručnjaka, predstavnika industrije i poslovnog svijeta, studenata – ozbiljne je prirode. Rezolucijom UN-a, 2020. **progodišena je Međunarodnom godinom zdravlja bilja.**

Bugarska, u svojstvu ugovorne strane Međunarodne konvencije o zaštiti bilja, aktivno sudjeluje u ovoj opsežnoj inicijativi. Nikolay Rosnev, zamjenik izvršnog direktora BFSA, Sektor za zaštitu bilja, pokrenuo je nacionalnu informativnu kampanju **"Zaštitite biljke – zaštitite život"**. Fokus ove opsežne inicijative je podizanje svijesti javnosti i političke klase o zdravlju bilja i njegovoj važnosti za postizanje održive poljoprivrede, zaštitu okoliša i poticanje gospodarskog i trgovinskog razvoja. Zatim: potaknuti napore za očuvanje zdravlja bilja u kontekstu globalne trgovine, sve većeg kretanja robe, klimatskih promjena i novih rizika od invazije novih štetnika.

Prema sektoru, jamstvo za uspjeh ovog projekta bit će politička potpora. Zaštita bilja, kao neizostavan čimbenik, treba dovoljna financijska sredstva za razvoj i modernizaciju fitosanitarnih kapaciteta, te za provedbu politika i sustava za održavanje visokog zdravstvenog statusa uzgojenih usjeva.

Prof. Hristina Yancheva, rektorica Poljoprivrednog sveučilišta u Plovdivu, informirala je stručnu publiku o nekim aspektima europskog "Zelenog dogovora", koji je nedavno službeno predstavila nova Europska komisija. Riječ je o strateškom projektu s iznimno ambicioznim ciljem – da Europa postane prvi klimatski neutralan kontinent, neovisan o klimatskim turbulencijama i promjenama u klimatskom i fitosanitarnom okruženju. U ovoj mega formuli za buduću održivost, poljoprivreda je u "oču oluje", u fokusu posebne pozornosti, glavni je akter odgovoran za strukturiranje kvalitetnog prehrambenog lanca. Zaštita bilja, bez ikakve sumnje, ograničavajući je čimbenik za upravljanje rizicima i proizvodnjom, za osiguranje zdravstvenog statusa poljoprivrednih kultura i za poboljšanje njezinog ekološkog profila.

Nacionalna konferencija **Zdravlje bilja – nove prijetnje i prevencija** bio je očekivani finale ovog stručnog praznika, privlačeći izraženi interes. Govornici na forumu bili su Maria Tomalieva, glavna stručnjakinja u Upravi za "Zaštitu bilja i kontrolu sredstava za zaštitu bilja" BFSA, prof. Olya Karadzhova iz Instituta za znanost o tlu, agrotehnologije i zaštitu bilja N. Poushkarov, Neli Yordanova, glavna direktorica Udruge industrije za zaštitu bilja Bugarske, prof. Rumen Tomov sa Šumarskog sveučilišta u Sofiji i prof. Vili Harizanova, dekanica Fakulteta za zaštitu bilja i ekologiju Poljoprivrednog sveučilišta u Plovdivu.

Prezentacije su ocrtale nekoliko važnih trendova. U stvarnim okolnostima, svjetska poljoprivreda razvijat će se u vrlo dinamičnom okruženju – nepovoljnim klimatskim i fitosanitarnim promjenama, smanjenjem površine poljoprivrednog zemljišta. U ovoj vrlo složenoj situaciji, do 2050. proizvodnja se mora povećati za 50%, jer će za 30 godina Zemljina populacija premašiti 10 milijardi. "Zeleni" kontinent Europa ima još ambicioznije ciljeve – intenzivnu, održivu, rastuću poljoprivrednu proizvodnju s maksimalno visokim ekološkim statusom! U kontekstu ove superaktivnosti, zaštita bilja nove generacije, s novim konceptualnim zamahom i dugoročnom vizijom, prednjači u ovoj opsežnoj transformaciji. Karakteristike precizne poljoprivrede, pokretača treće "zelene"

revolucije koja je započela na Starom kontinentu, uključuju radikalne promjene u filozofiji zaštite bilja i generiraju nove ideje. U tijeku su vizionarske misije i formati, temeljni istraživački projekti i inicijative. Korporacijski inženjerski strukturi multinacionalnih tvrtki iz agrokemijske i sjemenske industrije i svi vodeći istraživački centri u Europi i diljem svijeta su u "ratnoj pripravnosti". Digitalizacija ključnih aktivnosti povezanih s dobrim praksama u preciznoj poljoprivredi, uspostava satelitskih sustava za rano upozorenje, dijagnostiku i prevenciju, definiranje intervencijskih rješenja, stvaranje aktivnih baza podataka za formulaciju pesticida s dosad nepoznatom aktivnošću i spektrom djelovanja. Uzgoj poljoprivrednih kultura, uključujući kreativne tehnike, uključujući prijenos genoma, za postizanje iznimno visoke otpornosti na biotičke i abiotičke čimbenike. Napomena – zaštita bilja nove generacije već "korača" na polje! Uskoro ćemo svjedočiti tehnološkim probojima s neočekivano visokim učinkom. Samo jedan od "znatiželjnih" primjera, koje je citirala prof. Vili Harizanova. Jedan od smjerova u stvaranju nove generacije insekticida je da proizvod ne bi trebao ubiti štetnika, već njime manipulirati. Na taj način biološka ravnoteža u agrocenozi neće biti poremećena.

Kakvo bi trebalo biti ponašanje bugarske zaštite bilja u ovom vrlo aktivnom okruženju? Njezin inovacijski kapacitet praktički je nula. Ostaje samo jedan mogući smjer djelovanja – odabrati najbolje u svijetu, izvršiti prijenos i implementirati ga. Za postizanje ovog relativno skromnog cilja nedvojbeno su potrebna politička potpora, administrativni kapacitet, stručnost i profesionalne kompetencije.

Kakva je stvarnost u našoj zemlji? Trenutačno, politička klasa i vodstvo Ministarstva poljoprivrede ne pokazuju poseban interes za ovu temu. Ovo zanemarivanje blokira izradu i usvajanje potrebnih pravnih propisa. Administrativni kapacitet Sektora za zaštitu bilja, pod okriljem BFSA, ispod je kritičnog minimuma. Profesionalne kompetencije poljoprivrednih proizvođača u našoj zemlji o aktualnom pitanju – zaštiti proizvodnje od štetnika – vrlo su niske, jer je prisutnost agronoma na terenu ili odsutna ili samo povremena. Jedina svijetla točka na pozadini ove sumorne slike čini se Fakultet za zaštitu bilja i agroekologiju Poljoprivrednog sveučilišta u Plovdivu. Njegova znanstvena stručnost je na vrlo visokoj razini, prema svim procjenama akreditacijskih tijela Ministarstva znanosti i obrazovanja. Drugo je pitanje zašto ti agronomi, koji su primili visokostručno obrazovanje, nisu vidljivi na terenu.

Zelena revolucija

Treća "zelena" revolucija je u tijeku u Europi. EU ulaže kolosalan konceptualni i ekonomski resurs u njezin uspjeh već u trenutnom programskom razdoblju 2020.–2025. Bugarska bi trebala biti jako zainteresirana za to da bude dio ovog horizonta, ove perspektive. "Zelene" ideje također mogu naći plodno tlo za razvoj u našoj zemlji.

U povijesnom smislu – 114 godina nakon početka, obilježenog dekretom kneza Ferdinanda, naša zaštita bilja imala je postignuća, pozicije i autoritet cijenjene izvan granica zemlje. Politička konjunktura uspjela ih je izbrisati s europske karte. Danas je situacija povoljna, i svi uvjeti su na mjestu da se tamo vratimo. Hoće li se to dogoditi? Ovisi o volji onih na vlasti. A to je iznimno neizvjesno, imajući na umu da je čak i odsutnošću političara i administratora s najnižih razina vlasti na stručnom prazniku zaštite bilja, demonstriran (po tko zna koji put) fenomenalni bugarski sindrom – nedostatak racionalnosti, deficit pragmatizma!